



СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

Видання орієнтовано на викладачів, наукових співробітників, студентів, аспірантів та всіх, кого цікавлять сучасні проблеми педагогіки, соціології, філософії, психології, соціальних комунікацій, філології, мистецтвознавства, культурології, історії, економіки, юриспруденції, політики та публічного адміністрування.

Автори несуть відповідальність за зміст (авторство та самостійність досліджень), точність та достовірність викладеного матеріалу. Редакція може не поділяти точки зору авторів.

Наукові праці публікуються в рамках проведення всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції соціально-гуманітарного розвитку України та світу», 26 березня 2020 р., м. Харків, Україна.

Редакційна колегія:

Кучин Павло Захарович, заслужений артист України, СГ НТМ «Новий курс» (головний редактор)
Акіншина Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Гончаренко Тетяна Ігорівна, СГ НТМ «Новий курс» (відповідальний секретар)
Дубовик Наталія Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, Державний університет телекомунікацій
Дуна Наталія Геннадіївна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Захаревич Михайло Васильович, кандидат мистецтвознавства, доцент, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого
Кислюк Любов Вікторівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, Луганський національний аграрний університет
Кожедуб Олена Василівна, кандидат соціологічних наук, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Колчанова Людмила Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського
Косуля Ірина Юріївна, кандидат соціологічних наук, доцент, Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GlZ) GmbH
Кучин Сергій Павлович, доктор економічних наук, професор, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського
Мкртічян Оксана Альбертівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Наголюк Олена Євгенівна, кандидат юридичних наук, Луганський національний аграрний університет
Сторож Олена Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет
Субота Євген Володимирович, кандидат культурології, Харківська державна академія культури
Тополевський Віктор Юрійович, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківська державна академія культури
Федоренко Микола Олександрович, кандидат філософських наук, доцент, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського
Харченко Артем Вікторович, кандидат історичних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Шевчук Інна Володимирівна, кандидат наук з державного управління, Хмельницький університет управління та права
Шпак Світлана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський інститут Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
Яцишин Уляна Володимирівна, кандидат політичних наук, Національний університет «Львівська політехніка»

УДК 009:3(082)

ББК 6/8я43

С69

Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. – Вип. 31. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2020. – 102 с.

Збірник засновано 2010 року.
Засновник та видавець збірника:
«Соціально-гуманітарна науково-творча майстерня «Новий курс»
(рік заснування – 1989).

Контакти: +380970440309, sgvisn@gmail.com,
вул. Манізера, 3, м. Харків, 61002, Україна.
Докладна інформація розташована на сайті
www.newroute.org.ua.

Збірник зареєстровано в
Департаменті державної реєстрації та нотаріату
Міністерства юстиції України
(Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №23259-13099ПР від 19.04.2018) та в
Міжнародному центрі реєстрації серійних видань
(Міжнародний стандартний серійний номер (ISSN): 2305-9869).
Збірник включено до міжнародної бази даних періодичних видань
Ulrichsweb (Ulrich's Periodicals Directory)

Видання за цільовим призначенням: наукове.
Наукові праці публікуються українською, російською
та англійською мовами.

Матеріали, що подані авторами розміщуються
в базі даних інформаційного ресурсу
«Наукова періодика України»,

в пошуковій системі наукових публікацій «Google Scholar»,
на сайті засновника та видавця збірника СГ НТМ «Новий курс».

Друковані примірники збірника надсилаються згідно із

Законом України «Про видавничу справу»,
Законом України «Про обов'язковий примірник документів»,

Постановою Кабінету Міністрів України
«Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів».

Публікація у збірнику вважається науковою працею,
що опублікована у вітчизняному друкованому науковому періодичному
виданні та підтверджує апробацію наукових досліджень автора.
Збірник не входить до переліку фахових видань України.

© СГ НТМ «Новий курс», 2020

© Автори, 2020

ЗМІСТ

Стор.

Розділ перший**Педагогіка, соціологія, філософія, психологія, соціальні комунікації**

<i>Золотухін Олександр Олександрович, Петренко Юрій Миколайович</i> ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	... 5
<i>Мкртічян Оксана Альбертівна, Жаров Валентин Вікторович</i> ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	... 8
<i>Ульянов Леонід Семенович</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВЖИВАННЯ НАРКОТИКІВ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ	... 10
<i>Яковенко Юлія Олексіївна, Мирний Вадим Володимирович, Пономаренко Олена Володимирівна</i> ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	... 12
<i>Клімова Анна Ігорівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВИЩІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	... 14
<i>Мартинова Зоріна Степанівна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ КОМПОНЕНТИ СУЧАСНОГО БАТЬКІВСТВА	... 16
<i>Бунакова Наталія Володимирівна</i> ВИХОВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	... 18
<i>Патрікац Лілія Вікторівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ МЕХАНІЗМІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ У НАРКОЗАЛЕЖНИХ	... 19
<i>Кургаєва Лілія Андріївна</i> ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ МОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ НА ЛЕКСИЧНОМУ РІВНІ	... 22
<i>Азеєнко Тетяна Анатоліївна</i> «ОБРАЗОТВОРЧЕ МІСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ» ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ОРГАНІЗАТОРІВ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	... 24
<i>Дубовик Наталія Анатоліївна, Кирилюк Наталія Андріївна</i> КОМУНІТАРИЗМ ТА МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	... 27
<i>Калиновська Ірина Миколаївна, Прокотчук Вікторія Володимирівна</i> ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В КАНАДІ Й УКРАЇНІ У ПОРІВНЯЛЬНОМУ АСПЕКТІ	... 29
<i>Акінішина Ірина Миколаївна</i> АГРАРНА ПОЛІТИКА СХОДУ УКРАЇНИ У ПРЕСІ ДОНБАСУ ПЕРІОДУ ОКУПАЦІЇ 1941 – 1943 рр.	... 30
<i>Процик Мар'яна Миколаївна</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНО-МОДУЛЬНОЇ МЕТОДИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	... 33
<i>Ключкович Тетяна Василівна</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ (1990-1992 рр.)	... 35
<i>Панькевич Олена Олександрівна</i> ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕДІАОСВІТІ (НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»)	... 36
<i>Максюта Микола Єгорович</i> ЗОБОВ'ЯЗАНІСТЬ І ДОВІРА: ОСОБИСТІСНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ	... 38
<i>Соколова Олександра Максимівна</i> ФЕНОМЕН ДОВІРИ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРАЦЯХ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ТА В'ЯЧЕСЛАВА ЛІПІНСЬКОГО	... 39

Мкртічан Оксана Альбертівна

Кандидат педагогічних наук, доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Жаров Валентин Вікторович

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Статтю присвячено вивченню проблеми здоров'язбереження та зміцнення здоров'я студентів, що відповідно модернізації вищої школи є одним з актуальних питань розвитку сучасної освіти і підготовки висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, затребуваних на ринку праці. Автором визначено суть поняття «здоров'язбережувальні технології». Визначено вплив здоров'язбережувальних технологій на збереження і зміцнення здоров'я студентів економічного університету.

Ключові слова: студент, економічний університет, освітній процес, здоров'язбережувальні технології, профілактичні заходи.

Актуальність дослідження. Збереження і зміцнення здоров'я студентів відповідно до концепції модернізації вищої школи є одним з важливих умов підготовки професійно-компетентних, конкурентоспроможних і мобільних фахівців. Упровадження компетентнісного підходу в освітній процес економічного університету передбачає наявність у здобувачів освіти не лише адекватних професійних знань, умінь і навичок, а й міцного здоров'я, високої розумової і фізичної працездатності. Фахівці Всесвітньої організації охорони здоров'я вважають, що здоров'я людини залежить на 10 відсотків від охорони здоров'я, на 20 відсотків – від екологічних чинників, ще на 20 відсотків – від спадковості і на 50 відсотків – від способу життя особистості.

Актуальність даної проблеми визначається, в першу чергу, погіршенням в останні десятиліття стану здоров'я студентів. Це явище асоціюється з низьким економічним рівнем життя більшості студентів, умовами навчальної діяльності, низькою активністю по відношенню до власного здоров'я. Багато в чому це обумовлено тим, що існуюча система освіти не розглядає збереження та поліпшення стану здоров'я як однієї з цінностей власної діяльності, в результаті це веде до погіршення здоров'я у всіх учасників освітнього процесу.

Огляд наукової літератури. Сучасними науковцями розглядаються умови, способи, засоби, форми, що сприяють формуванню необхідних якостей майбутніх фахівців у різноманітних видах діяльності. Такі вчені як С. Кириленко та Л. Лубишева вивчали педагогічні умови технології формування культури здоров'я старшокласників, Н. Соловйов – педагогічні умови культури здорового способу життя учнів, Ю. Палічук – педагогічні здоров'язбережувальні технології в системі підготовки фахівців економічного профілю, Ю. Драгнев – педагогічні умови з формування культури здоров'я студентів в умовах комп'ютеризації навчання, Г. Кривошеєва – педагогічні умови формування культури здоров'я студентів університету, Д. Воронін – психолого-педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності студентів, А. Домашенко – умови ефективного здійснення оздоровчого впливу фізичного виховання на студентів та ін.

Мета дослідження – визначити вплив здоров'язбережувальних технологій на збереження і зміцнення здоров'я студентів економічного університету.

Основний матеріал. Здоров'язбережувальні технології містять систему цінностей і установок, що формують потребу в підвищенні рухової активності, запобігання порушенням функцій організму (опорно-рухового апарату, кровообігу, дихання, травлення), зниженні сили скорочення м'язів і набуття гігієнічних якостей [4]. Особливароль відводиться фізкультурно-оздоровчої діяльності, дотримання режиму дня, якості харчування, чергування праці і відпочинку, що сприяє попередженню виникнення шкідливих звичок і різних захворювань. Головними видами здоров'язбережувальних технологій, застосовуваних для збереження і зміцнення здоров'я молоді в економічних університетах є фізкультурно-спортивні заходи, технології забезпечення безпеки життєдіяльності та просвітницько-педагогічна діяльність [4].

У освітній процес економічного університету здоров'язбережувальні технології впроваджуються недостатньо послідовно, тому що відсутнє функціональне розуміння значення збереження здоров'я. В економічних університетах навчальні плани і програми навчальних дисциплін системи професійної підготовки фахівців не проектується з позицій медичних, психофізіологічних і педагогічних основ збереження здоров'я людини.

Нерозуміння сприятливого впливу фізкультурної діяльності на стан здоров'я, низька мотивація до занять фізичною культурою, нерозвиненість навичок самоконтролю і багато в чому неадекватне сприйняття

стану свого організму призводять до формального відношення студентської молоді до власного здоров'я, його збереження та зміцнення.

Нині актуальність необхідності пропаганди здорового способу життя серед студентської молоді визначається помітним погіршенням здоров'я здобувачів освіти, що обумовлено наявністю підвищених чинників ризику: нервовим перенапруженням зв'язку з інтенсифікацією освітнього процесу, хронічними порушеннями режимів харчування, праці, відпочинку, різними тенденціями в поведінці (куріння, вживання алкоголю) [1].

Міцне здоров'я є одним з основних стрижнів життєвого успіху людини. Здоровий студент має високу працездатність: краще опановує навчальний матеріал, більше часу приділяє самопідготовці, зростає різносторонньою особистістю, всім цікавиться і захоплюється, що не пропускає навчальні заняття через хворобу тощо [3]. Це допомагає випускникам економічних університетів стати професіоналами, здатними вирішувати практичні завдання, не пасувати перед труднощами, зчестю виходити з різних життєвих ситуацій, що важливо для будь-якої людини, але особливо необхідно для дипломованих фахівців, які згодом стануть провідними фахівцями, лідерами і керівниками організацій [3].

Розвиток вищої школи в сучасних умовах супроводжується неперервним ростом різнобічної інформації, широким використанням в освітньому процесі технічних засобів навчання та комп'ютерних технологій. В умовах, коли обсяг інформації зростає високими темпами, загальна інформатизація відбивається на житті суспільства в цілому і на студентському житті зокрема. Тому сучасному студенту необхідно постійно вдосконалювати навички застосування електронних джерел інформації. Ця робота досить копітка і вимагає великої кількості часу. До того ж, особливо важливим є той факт, що вивчення електронних видань кожен студент може займатися в позааудиторний час. Недостатня фінансова забезпеченість призводить багатьох студентів до необхідності поєднувати навчання з роботою. З цієї причини багатьом з них не вистачає часу для повноцінного сну і відпочинку.

Одним з основних напрямків діяльності сучасної вищої школи є збереження здоров'я підростаючого покоління. Для цього використовуються здоров'язбережувальні технології, які передбачають сукупність педагогічних, психологічних і медичних заходів, спрямованих на захист і забезпечення здоров'я, формування ціннісного ставлення до нього. Досягнення медико-екологічного благополуччя необхідно розглядати як регулятор сталого економічного розвитку регіону [2].

Поняття «здоров'язбережувальні технології» можна розглядати, як сукупність принципів, прийомів і методів педагогічної роботи, які доповнюють традиційні технології навчання і виховання, наділяють їх основами здоров'язбереження [4].

Основними напрямками здоров'язбережувальної діяльності економічного університету є:

- раціональна організація освітнього процесу відповідно до санітарних норм і гігієнічних вимог;
- організація рухової активності студентської молоді;
- організація раціонального харчування студентської молоді;
- система роботи з формування цінності здоров'я.

Мета здоров'язбережувальних освітніх технологій навчання – забезпечити сучасному студенту можливість збереження здоров'я за час навчання в економічному університеті, сформувати у нього необхідні знання, вміння та навички щодо ведення здорового способу життя, по активній участі в профілактичних заходах, по використанню отриманих знань у повсякденному житті.

Особливо складно проходить процес адаптації у студентів-першокурсників, які приїжджають на час навчання з різних регіонів, відірвавшись від звичних (домашніх) умов життя. Такі студенти стикаються з психологічними, соціальними, кліматичними і іншими проблемами, будучи часто не підготовленими до самостійного життя далеко від своїх родин. Обставини змушують їх витратити більше часу на проблеми соціально-побутового характеру, зокрема: на облаштування в гуртожитку, приготування їжі, вивчення транспортної структури міста тощо. В результаті на навчання залишається не так багато часу і, як наслідок – уже з першого семестру навчання в економічному університеті у першокурсників починаються проблеми, хоча в школі вони добре навчалися.

Здоров'язбережувальні освітні технології спрямовані на формування мотивації, потреби студента в здоровому способі життя, на формування необхідних знань, практичних навичок і умінь, що забезпечують ефективне управління життєвими силами організму.

Підтримання здоров'я на високому рівні багато в чому залежить від якості навколишнього середовища, яка представляє собою сукупність природних і соціальних елементів [1]. До природних елементів ставляться повітря, вода, їжа, ґрунт, радіація і біосфера. Соціальними елементами є праця, побут в найширшому розумінні цього поняття і соціально-економічний устрій суспільства. Елементи навколишнього середовища мають певні властивості, які прийнято називати факторами довкілля.

При вивченні навчального курсу «Екологія» увагу студентів акцентується на принципах гігієнічного (диференційованість, комплексність, збалансованість, динамічність тощо) і екологічного (пріоритетність природної саморегуляції, принцип мети, принцип «слабкої ланки» тощо) нормування [2].

Пізнання основ збереження навколишнього середовища дозволяє зробити наступний крок – реалізувати заклик древніх філософів «пізнати самого себе». Щоб зробити життя активним і повноцінним, людині необхідне знання потенційних можливостей свого організму, що сприяє зміні його поведінки, бажань, почуттів, емоцій, формує його образ життя [3].

Висновки. Отже, здоров'язбережувальні технології є сукупністю принципів, прийомів і методів педагогічної роботи, які доповнюючи традиційні технології навчання і виховання, наділяють їх ознаками здоров'язбереження. У дослідженні визначено, що здоров'язбережувальні технології мають плануватися і здійснюватися з урахуванням факторів ризику в освітньому процесі. Використання в освітньому процесі позитивних прикладів створення сприятливого навколишнього середовища дозволить змінити недостатню увагу щодо профілактичних заходів, підвищити індивідуальну відповідальність за здоров'я. В процесі практичної реалізації здоров'язбережувальних технологій у студентів виробляється власний образ життя: більшість стали стежити за своїм харчуванням, контролювати фізичне навантаження в процесі занять і вести щоденник свого здоров'я, що говорить про позитивні установки щодо здоров'язбережувальних технологій.

Правильно організована фізкультурно-оздоровча робота може стати основою раціональної організації рухового режиму студентської молоді, сприяти нормальному фізкультурному розвитку і рухової підготовленості студентів усіх факультетів, дозволить підвищити адаптивні здібності організму, та стане засобом збереження і зміцнення здоров'я студентів.

Список використаних джерел

1. Воронін Д. Є. Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Херсон, 2006. 20 с.
2. Домашенко А. В. Організаційно-педагогічні засади системи фізичного виховання студентської молоді України: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 24.00.02. К., 2003. 17 с.
3. Драгнев Ю. В. Компоненти формування культури здоров'я студентів в умовах комп'ютеризації навчання. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Наукова монографія / За редакцією проф. Єрмакова С.С. Харків: ХДАДМ (ХХІІІ), 2007. № 1. 176 с.
4. Палічук Ю. І. Педагогічні здоров'язбережувальні технології в системі підготовки фахівців економічного профілю: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2011. 22 с.

Ульянов Леонід Семенович

Рівненський інститут ВНЗ Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

Науковий керівник: Шпак Світлана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент,
Рівненський інститут ВНЗ Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВЖИВАННЯ НАРКОТИКІВ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ

Стаття присвячена дослідженню психологічних передумов вживання наркотичних речовин підлітками та формування здорового способу життя. Проаналізовано наукову літературу з проблеми наркоманії та здорового способу життя людини. Досліджено психологічні передумови, які сприяють підлітків до вживання психоактивних речовин.

Ключові слова: підліток, здоровий спосіб життя наркотик, наркоманія, толерантність, залежність.

Актуальність дослідження. За останнє десятиріччя в Україні набула загрозливих розмірів і рис соціального лиха, що загрожує національній безпеці країни. Важливість та актуальність цієї проблеми заключається в тому, що від її вирішення залежить в певній мірі майбутнє України. Останнім часом в Україні поширюються й апробуються різні педагогічні, психологічні й соціальні напрямки, які направлені на попередження та профілактику наркотичної залежності в підлітковому середовищі. Швидка залежність, трудомісткість, девіантність, тривалість, низька ефективність лікування і реабілітації наркозалежних підказують, що головну увагу необхідно звернути на попередження, первинну профілактику наркоманії та відшукати психологічну причину зловживання наркотиками. Повинна змінитися вся ідеологія і стратегія антинаркотичної діяльності [2; 10].

Наркоманія приводить до найтяжчих психічних, особистісних і поведінкових розладів, адміністративних порушень і карних злочинів, небажання відвідувати освітні установи, бродяжництва, до венеричних захворювань та СНІДу [6; 10].